

Maria del Mar Bonet i Verdaguer

MEDALLA D'HONOR 2022

Premis de la **Xarxa Vives** d'**Universitats**

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA
12 de JULIOL de 2022

LAUDATIO Amparo Navarro Faure, rectora de la Universitat d'Alacant

«Assumiràs la veu d'un poble / i serà la veu del teu poble, / i seràs per a sempre poble»... Em fa l'efecte que els celeberrims versos del *Llibre de meravelles* de Vicent Andrés Estellés semblen fets a mida per a una ocasió com aquesta. Perquè parlar de Maria del Mar Bonet — massa ho sabem tots els presents — significa parlar d'una dona genial, forta i sensible, que al llarg de tota una vida professional ha estat capaç, efectivament, d'assumir la veu del seu poble i ser per a sempre poble.

I és que, des dels mateixos inicis com a cantant, a mitjan dècada dels seixanta del segle passat, en ple franquisme —en el marc reivindicatiu i efervescent de la Nova Cançó, com a membre número 14 dels històrics Setze Jutges de què també formava part el seu germà Joan Ramon—, Maria del Mar Bonet va ser capaç d'erigir per a la complexa simfonia de la universalitat una veu pròpia, inefable i inconfusible, caracteritzada, entre moltes altres coses, per l'amor a les paraules, l'exquisida sensibilitat estètica, l'anhel de democràcia i llibertat, el compromís cívic per un món millor, l'estima i el respecte per la tradició i la cultura pròpies, la sensualitat i la tendresa, la rebel·lió contra les mil i una formes del totalitarisme i, d'una manera molt especial —diria—, la bellesa de la llum, la terra, el vent, els ports, les illes, les platges, la gent i les maneres de viure que es produeixen a les ribes de la Mediterrània.

Avui és el dia en què les vint-i-dos universitats de la Xarxa Vives, unides precisament per aquesta mar mare de totes les mars —per la llengua, la història i la cultura compartides al ponent de la Mediterrània—, s'honoren a atorgar a la figura i l'obra de Maria del Mar Bonet la seua màxima distinció: la Medalla d'Honor, en reconeixement a la trajectòria professional i el compromís personal amb la ciència, la cultura i la societat. I dic que les nostres vint-i-dos universitats «s'honoren», així, reflexivament —*s'honoren*, a si mateixes—, perquè hi ha ocasions en què la concessió d'un premi o un reconeixement honora tant el destinatari de la distinció com les mateixes institucions que el convoquen, el resolen i el concedeixen. I tinc per a mi que aquest és, justament i en efecte, el cas de Maria del Mar Bonet.

Perquè Maria del Mar Bonet, amb cada recital, cada actuació, cada música, cada text, cada vers, cada disc i cada cançó, ha anat construint (per dir-ho amb les paraules que Joan Manuel Serrat va manllevar a Raimon) «la banda sonora d'un temps i un país». I no un temps i un país qualsevol, no, sinó —precisament— el temps i el país protagonistes de l'aventura cultural i cívica potser més remarcable dels últims seixanta anys a l'Europa Occidental. És a saber: l'aventura del viatge compartit que hem fet —i estem fent, i continuarem fent— cap a la

utopia de la normalitat, la dignitat, el coneixement i la civilitat. El viatge del blanc i negre al color. De la foscuria a la llum. De la dictadura a la democràcia. Del vicarisme a la llibertat. De la supeditació a l'autoestima. De la ignorància a la consciència. Del patriarcat a la sororitat. De l'opressió a l'autonomia. De la petulància a la tendresa. Del colp al poema. Del puny a la paraula. Del desfici al seny i al trelat. De la pols al desig. De la mort a l'esperança. O, per dir-ho a la manera d'un vers de Carmelina Sánchez-Cutillas: «des de l'abisme de la cendra al foc!»

Aquesta i no una altra és, si bé es mira, l'aventura col·lectiva a què Maria del Mar Bonet ha posat veu, música i esperit. Per això, la seua discografia forma ja part indestriable de la història de les nostres vides. Resulta difícil no recordar en un dia com avui alguns dels treballs que van seguir aquell entranyable primer disc de l'any mil nou-cents seixanta-set —es diu prompte!— que portava per títol *Cançons de Menorca*: discos imprescindibles com *Què volen aquesta gent?*; *L'àguila negra*; *A l'Olympia*; *Cançons de festa*; *Alenar*; *Saba de terror*; *Jardí tancat*; *Cançons de la nostra Mediterrània*; *Breviari d'amor*; *Anells d'aigua*; *Gavines i dragons*; *Ben a prop*; *Bon viatge faci la cadenera*; *El-las*; *Salmaia*; *El cor del temps*; *Cavall de foc*; *Cants d'Abelone*; *Raixa*; *Amic, amat*; *Terra secreta*; *Bellver*; *Blaus de l'ànima*; *Fira encesa*; *Ultramar*; o el recent *Maria del Mar Bonet amb Borja Penalba*... I igualment inoblidables són les col·laboracions que Maria del Mar Bonet ha fet fructificar amb cantants, grups i músics com Lluís Llach, Joan Manuel Serrat, Toti Soler, Quico Pi de la Serra, Rafael Subirachs, Om, Al Tall, Esquirols, Martirio, Marina Rossell, Nena Venetsanou, Milton Nascimento, Alan Stivell, L'Ensemble de Musique Traditionelle de Tunis, Manel Camp, Zulfu Livaneli, Amancio Prada, Jackson Browne, Lucilla Galeazzi, Maria Farantouri, Loquillo, Joan Pons, María Dolores Pradera, Uxia, Kepa Junkera, Miguel Poveda i un llarguíssim etcètera... I seria imperdonable no evocar ara i ací la seua contribució a la popularització de poetes clàssics i contemporanis, per mitjà de l'exquisida musicació de versos de Bartomeu Rosselló-Pòrcel, Ramon Llull, Anselm Turmeda, Joan Alcover, Miquel Costa i Llobera, Jacint Verdaguer, Antoni Maria Alcover, Llorenç Ribes, Maria Antònia Salvà, Miquel dels Sants Oliver, Miquel Ferrà, Blai Bonet, Miquel Martí i Pol, Miquel Àngel Riera, Josep Palau i Fabre, Marià Manent, Joan Vergés, Pere Quart, Josep Maria Llompart, Vicent Andrés Estellés, Joan Vinyoli o Salvador Espriu...

Però permeteu-me que, enmig de tantes —i tan nobles— referències, no vulga deixar de compartir amb tots vostès, també, en tan solemne i simbòlica ocasió, l'anecdòtic i personal testimoni de l'adolescent il·lusionada i somniadora que un dia vaig ser, i que va tenir el privilegi d'assistir a un recital ofert per Maria del Mar Bonet al Teatre Principal d'Alacant —crec recordar—, allà per l'any 1979. Deixen que els confesse que aquella adolescent que

jo era és encara perfectament viva ara mateix, en l'actual rectora de la Universitat d'Alacant: per exemple, en l'estimadíssim record del concert històric que la nostra cantautora mallorquina va oferir a primeries de novembre de mil nou-cents noranta a l'interior de la Basílica de Santa Maria d'Elx —l'espai sagrat on es representa el Misteri d'Elx—, en el marc del Primer Festival de Teatre i Música Medieval. Impossible, esborrar de la memòria la seua interpretació d'«El cant de la sibil·la»: com igualment impossible em resultaria oblidar l'emoció de la seua veu *a cappella*, dins del temple, exhibint alhora la força imperiosa d'un coll de mar enmig d'una tempesta i la delicada sensualitat de la llum de la lluna temptejant camins de fantasia, a flor d'aigua, en una platja encalmada. Posem per cas —per què no?: la platja del Postiguat d'Alacant en una nit de Sant Joan...

Sí... Tots ho sabem això: en la veu de Maria del Mar Bonet fan niu tots els blaus i tots els blancs de la mar Mediterrània. I per això, quan la sentim cantar, és com si l'esperit se'ns amerara amb un aire salobrenc —viu, íntim, joiós, penetrant i incitador— procedent d'il·les i ribes, cales i penyes, ports i velers, platges i serres; viles, ciutats, pobles i gents de tots i cadascun dels racons de la Mediterrània: un vent de mar que ofrena versos, delits, anhels, quimeres, vides, esperances i amors secrets.

Per això: precisament per això em fa l'efecte que els celebèrrims versos del *Llibre de meravelles* de Vicent Andrés Estellés semblen fets a mida per a una ocasió com la d'avui. Perquè fa l'efecte que, en veritat, Maria del Mar Bonet ha assumit la veu d'un poble, que és la veu del seu poble —que és la veu de tots els nostres pobles, universitàriament agermanats en la Regió Vives. I vull vindicar que això és una classe de sort que ben mereix ser estimada, reconeguda i honorada amb un gest institucional com el de la Medalla d'Honor que avui li oferim. Perquè un poble sense veu, seria un poble mut: un poble trist, mort i vençut. I no: no és el cas; no és el nostre cas. Perquè, amb genial excel·lència —hi vull insistir—, Maria del Mar Bonet ha obrat l'humaníssim miracle d'assumir la veu del seu poble; i ser la veu del nostre poble; i fer que siguem, per a sempre, poble.

Moltes gràcies. I enhorabona.

Amparo Navarro Faure
Rectora de la Universitat d'Alacant

Xarxa Vives d'universitats

Universitat Abat Oliba CEU
Universitat d'Alacant
Universitat d'Andorra
Universitat Autònoma de Barcelona
Universitat de Barcelona
Universitat CEU Cardenal Herrera
Universitat de Girona
Universitat de les Illes Balears
Universitat Internacional de Catalunya
Universitat Jaume I
Universitat de Lleida
Universitat Miguel Hernández d'Elx
Universitat Oberta de Catalunya
Universitat de Perpinyà Via Domitia
Universitat Politècnica de Catalunya
Universitat Politècnica de València
Universitat Pompeu Fabra
Universitat Ramon Llull
Universitat Rovira i Virgili
Universitat de Sàsser
Universitat de València
Universitat de Vic · Universitat
Central de Catalunya